

FATABUREN

Nordiska museets och Skansens årsbok

FATABUREN

NORDISKA MUSEETS OCH
SKANSENS ÅRSBOK

1962

Tidig vår på Skansen.

An early spring view from the open-air museum

Skansen in Stockholm.

Foto Refot, Stockholm.

Redaktion:

GÖSTA BERG · SAM OWEN JANSSON

MARSHALL LAGERQUIST

Redaktör: Marshall Lagerquist

*Omslagets färgbild visar Linnés Hammarby
med trädgården i sitt flor.*

*On the cover Carl von Linné's homestead Hammarby
with the garden in blossom.*

Foto Åke Grundström, Stockholm.

Se Olof H. Sellings uppsats Arkiatern på Hammarby i denna årsbok.

*Tryckt hos Tryckeri Aktiebolaget Thule, Stockholm 1962
Klichéerna från Grohmann & Eichelberg AB, Stockholm*

blad, ibland är patetiskt avlöfvade. I något fall har en ensam blomma eller en enda stjärna fått lätta upp striktheten. De är i allmänhet utförda i plattsöm och stjälksöm med rött eller vitt bomullsgarn. Att sy korssöm lärde sig Kristina Lindberg senare av en svägerska, som var stadsflicka och hade vuxit upp i ett prästhem.

Att väva lärde sig Kristina Lindberg tidigt i ungdomen av sin mor, som var en skicklig väverska. Dottern höll sig emellertid mest till enklare tekniker. Några konstvåvnader försökte hon sig aldrig på. På den väldiga vävstolen, som uppfyllde halva köket, vävde hon inte bara sänglinne, utan också vad familjen behövde i fråga om beklädnadstyger. "När jag var barn, hade mor alltid väv uppe", berättar dottern. En tygprovsamling och två präktiga trasmattor, som också kommit museet till del, ger en föreställning om verkligheten bakom dessa ord.

Zusammenfassung

Bettwäsche aus Uppland

Von dem Hause eines Feldarbeiters um die Jahrhundertwende, in der Gemeinde Tierp, stammt eine Anzahl Laken und Kopfkissenbezüge aus Halbleinen oder Baumwollstoff her. Das Meiste besteht aus Hausmacherleinen, denn seiner Zeit war es noch üblich, dass die Hausfrau auf ihrem Webstuhl in der Küche alles das webte, was die Familie an Bettwäsche und Kleiderstoffen benötigte. Das zur Hochzeit im Jahre 1899 angeschaffte Oberlaken, einzig in seiner Art, ist jedoch aus maschinengewebtem Baumwollstoff, der damals als feiner angesehen wurde als Hausmacherleinen.

EN SENGOTISK RING

av Kersti Holmquist

Nordiska museet har som gåva av Vännerna mottagit en guldring av sengotisk typ, sannolikt utförd omkring år 1500. Ringar med så tidig datering kan numera sällan förvärfas. Nyförvärvet kom-

*Sengotisk ring från omkring år 1500 av guld med en slipad mörk granat.
Gåva av Samfundet Nordiska museets Vänner.*

pletterar på ett utmärkt sätt museets ringsamling, som just saknar jämförande material från tiden före renässansstilens genombrott.

Ringens är utförd i guld och har en sex millimeter bred, ihållig skena med avfasade kanter på utsidan. Framstycket består av en ojämnt formad, cabochonslipad mörk granat fasthållen medelst klor i en hög fattning. På ömse sidor om framstycket sitter likarmade kors i genombrutna fyrpass, och därifrån slingrar akantusblad och band med inrullade ytterflikar upp mot stenen. Fattning, ornamentik och skenans avfasning för ringen till den sengotiska stilperioden.

Enligt traditionen har ringen gått i arv på den manliga sidan inom en svensk adelssläkt av medeltida ursprung med anknytning till Finland. Hur långt tillbaka den tillhört denna släkt har varit omöjligt att konstatera. I varje fall torde den på grund

av sin storlek vara avpassad för en manshand. Under sen medeltid och början av nyare tid var ringprakten ofta stor hos både män och kvinnor tillhörande adel och högre borgerskap.

Summary

A Late Gothic ring

The Friends of the Nordiska Museum Association have supplemented the Museum's collection of rings this year in a gratifying way through the donation of a finger-ring of gold set with a dark garnet, probably executed for a man about the year 1500. No more is known of its origin than that according to tradition it was for a long time an heirloom in a Swedish aristocratic family traceable to the Middle Ages and with associations to Finland.

ETT EMPIREDIADDEM AV GULD

av Kersti Holmquist

Kejsarinnan Joséphine, Napoleon I:s gemål, åsamkade sig enorma skulder hos Paris juvelerare. Det är föga att förvåna sig över, när man betänker att varje smyckebeställning regelmässigt bestod av diadem, hårkam, halsband, örhängen, ett par armband och stundom ett skärp. Att materialet — förutom guld — i allmänhet utgjordes av diamanter, rubiner eller andra högädlä stenar gjorde inte räkningarna mindre.

Det enhetliga smyckegarnityrets monumentalitet ingick som ett led i befästandet av en purfärsk kejsardynasti. Av garnityrets delar var diademet — det från antiken återupptagna pannsmycket och värdighetstecknet — det starkaste uttrycket för majestätsymbolik. Hårkammen, som krönte hjässan, framhävde med sitt rikt utsmyckade guldbeslag ytterligare högheten. Mångfaldiga exempel på tidens juvelerarkonst kan med fördel studeras på Davids målning över Napoleons kröning år 1804. Den knäböjande